

ПРОТОКОЛ № 1

засідання координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми

27 жовтня 2023 року

м. Запоріжжя

Головував: заступник голови облдержадміністрації, голова координаційної ради Мироненко Є. В.

Секретар координаційної ради: директор Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації Нотанова М. В.

Присутні члени координаційної ради та особи, уповноважені на участь у засіданні:

Бекетова О.Л., Бойко І., Герасименко В.В., Марчук В.В., Заїкіна Н.В., Зіновенко О.О., Калашник А.Є., Книш В.В., Шипкова С., Король А.Ю., Киник І.М., Крючкова О.П., Куратченко І.Є., Мініна І.М., Нестеренко С.А., Огородова Т. М., Сайтарли Т.А., Сенік О.В., Сергеева О.К., Сергієнко І.В., Стасовська Л.І., Перепелиця А.М., Погрібна В.Л., Понікарова О.А., Ткаченко Б.С., Токарев Е.

Усього – 28 осіб, з них – 23 члени координаційної ради, 5 – особи уповноважені на участь у засіданні.

Засідання відбулося в форматі відео конференції.

Порядок денний.

Відкриття засідання координаційної ради. Вступне слово

СЛУХАЛИ:

Заступника голови облдержадміністрації, голову координаційної ради Мироненка Є. В., який повідомив присутнім, що динаміка вчинення насилля в сім'ях з початку цього року зростає майже у 2,3 рази. Так, за 9 місяців 2023 року до органів Національної поліції в Запорізькій області надійшло 9431 звернення (4017 звернень у відповідному періоді 2022 року) щодо вчинення домашнього насильства, з них 7278 звернень від жінок, 1866 – від чоловіків, 287 – від дітей.

На жаль, реальна ситуація набагато складніша, адже не кожна сім'я «визнає», що страждає від домашнього насильства. В умовах військової агресії з боку РФ посилюються психологічна та соціальна напруга у сім'ях військовослужбовців. Тому, питання протидії насильству є одним із пріоритетних на регіональному рівні.

Водночас, з метою надання психосоціальної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та / або насильства за ознакою статі, зокрема сексуального, пов'язаного зі збройною агресією РФ проти України, Широківською територіальною громадою розпочато реалізацію субвенції з державного бюджету на суму 8205,9 тис. грн, яку буде спрямовано на

реконструкцію будівлі комунальної установи «Центр соціальних послуг Широківської громади» для облаштування денного центру соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Наразі територіальними громадами Запорізького району розглядається можливість створення кризових кімнат для постраждалих від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Таким чином, мета засідання координаційної ради полягає у покращенні роботи в сфері запобігання та протидії домашньому насильству та торгівлі людьми на регіональному рівні, у підвищенні рівня координації і взаємодії між суб'єктами, що здійснюють цю діяльність.

Про ситуацію в Запорізькій області щодо фактів вчинення насильства в сім'ях та проведення роботи з постраждалими від насильства

СЛУХАЛИ:

Директора Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації, секретаря координаційної ради Нотанову М. В.

Для запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі у територіальних громадах області створені і діють спеціалізовані служби підтримки осіб зазначеної категорії (крім Бердянського, Василівського, Мелітопольського та Пологівського районів Запорізької області, що перебувають у тимчасовій окупації).

Упродовж 9 місяців поточного року працівниками зазначених спеціалізованих служб, а також Служби у справах дітей облдержадміністрації, 3236 особам (з яких: 1418 жінок, 1021 чоловік та 797 дітей) надані послуги соціально-психологічної допомоги, а саме: 313 послуг інформування, 1223 – консультування, 91 – соціально-психологічної реабілітації, 39 – соціального супроводу, 24 – надання притулку, 9 юридичних та 1113 інших послуг.

Спеціалізованою службою «Денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» Запорізького міського центру соціальних служб за цей період охоплено послугами 78 постраждалих від домашнього насильства (65 жінок, 6 дітей, 2 чоловіка), серед яких 3 особи з інвалідністю та 2 внутрішньо переміщені особи. Зазначеною службою зафіксовано 9 випадків фізичного насильства, 73 – психологічного і 14 – економічного. Упродовж поточного року Денним центром надані 84 послуги постраждалим.

Також, у відділенні підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, що діє при КУ «Центр соціальних послуг Широківської громади» Широківської сільської ради Запорізького району області, станом на 01.10.2023 перебували 6 осіб, з яких 2 жінки та 4 дітей. З початку року в закладі проживали 10 осіб, яким надано 64 послуги соціально-психологічної допомоги.

Станом на 01.10.2023 16 мобільних бригад соціально-психологічної допомоги Запорізького району надали 1072 послуги 346 особам, що постраждали від домашнього насильства (з них: 294 жінки, 34 чоловіки, 17 дітей), серед яких 4 особи з інвалідністю та 37 внутрішньо переміщених осіб. Із загальної кількості постраждалих фізичного насильства зазнали 58 осіб, психологічного – 296 осіб, економічного – 10 осіб.

Крім того, КЗ «Запорізький обласний центр соціально-психологічної допомоги» ЗОР (далі – Центр) надає комплексні соціальні послуги особам, постраждалим внаслідок домашнього насильства, воєнної агресії російської федерації, а також особам, що перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати. Упродовж поточного року в Центрі 9 осіб отримали соціальну послугу надання притулку, 149 осіб – соціальну послугу консультування, 2 особи – послугу первинної юридичної допомоги.

Службою екстреної психологічної допомоги «Телефон Довіри» Запорізького міського центру соціальних служб (частково виконує функції кол-центру/«Гарячої лінії») за звітний період надано 152 консультації кол-центру особам, які постраждали від домашнього насильства, насильства за ознакою статі, насильства стосовно дітей.

У КЗ «Центр підтримки дітей та сімей «Затишна домівка» Запорізької міської ради упродовж поточного року отримали послуги з інформування, консультування, підтриманого проживання, соціальної профілактики та соціальної адаптації 71 особа, зокрема 62 особи – у відділенні надання невідкладної допомоги сім'ям з дітьми (з них 24 жінки і 38 дітей), та 9 осіб – у відділенні «соціальна квартира» (з них 3 дітей віком 16-18 років), 6 осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування віком 18-23 років).

Крім цього, на сайт Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації у розділі «Сімейна, гендерна політика, запобігання домашньому насильству та протидія торгівлі людьми» розміщена актуальна інформація щодо надання психологічної, правової, соціальної та іншої підтримки постраждалим від гендерно зумовленого насильства, торгівлі людьми. Також на інших електронних ресурсах Департаменту (сторінці Facebook і Telegram) постійно оновлюється інформація з цих питань.

Водночас, існують проблемні питання щодо надання допомоги постраждалим від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Ситуація з насильством в сім'ї на тимчасово окупованих територіях є неконтрольованою. Постраждалі від насильства не можуть розраховувати на повноцінну підтримку через окупаційний режим, маючи зв'язок зі службами психологічної допомоги.

Однією із головних проблем у територіальних громадах є недостатнє кадрове забезпечення для надання кваліфікованої психологічної допомоги, а також недостатній рівень оплати праці суб'єктів, що надають допомогу постраждалим від насильства.

Крім того, територіальні громади не мають можливості фінансувати виключно за рахунок коштів місцевих бюджетів створення та діяльність спеціалізованих

служб для надання допомоги постраждалим від домашнього насильства, а також для запобігання виникненню таких випадків.

На сьогодні кількість звернень до правоохоронних органів з приводу психологічного і фізичного насильства стрімко збільшується. У той же час, за інформацією правоохоронних органів, на сьогодні законодавством не визначена процедура для роботи з сім'ями військовослужбовців у випадках вчинення домашнього насильства.

Відповідно до ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до десяти діб. Таким чином, мінімальний розмір штрафу у розмірі 170 грн (у 2023 році) за вказане правопорушення втратив свою запобіжну та каральну функцію, і вже не виступає ефективним засобом стримування кривдників.

Запобігання насильству – це пріоритетний напрямок роботи усіх відповідальних служб та органів. Сучасні виклики та загрози у сфері протидії домашньому насильству потребують мобілізації різноманітних ресурсів: посилення інституційної спроможності працівників соціальних служб, Національної поліції України, громадських організацій тощо.

Справжня боротьба з насильством у сім'ї – не покарання того, хто його вчиняє, а упередження і профілактика насильства та всебічна допомога і підтримка осіб, що його зазнали.

Тому, вважаю за необхідне забезпечити систематичне висвітлення в медіа проблеми домашнього насильства, торгівлі людьми, проведення інформаційно-просвітницьких заходів із активним використанням інтернет-ресурсів.

Про оновлений склад координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми та Положення про неї.

Про проведення у Запорізькій області Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства»

СЛУХАЛИ:

Заступника директора Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації Герасименко В. В., яка ознайомила присутніх з Положенням про Координаційну раду та оновленим її складом, що було затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 27.06.2023 № 312 у зв'язку з кадровими змінами та з метою сприяння реалізації на рівні регіону ефективної державної політики з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання насильству та протидії торгівлі людьми.

Водночас цим розпорядженням визнано таким, що втратило чинність, розпорядження голови обласної державної адміністрації від 21.02.2020 № 74 «Про координаційну раду з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми» зі змінами.

У Положенні визначено новий пункт, де зокрема вказано, що:

Координаційну раду очолює заступник голови обласної державної адміністрації згідно з розподілом функціональних обов'язків;

до складу Координаційної ради можуть входити представники структурних підрозділів обласної державної адміністрації, правоохоронних органів та сектору безпеки й оборони, органів юстиції, фахівці соціальних служб і установ, представники громадських, міжнародних організацій та благодійних фондів, та інших за згодою;

персональний склад Координаційної ради затверджується розпорядженням голови Запорізької обласної державної адміністрації.

Також розширене одне із основних завдань Координаційної ради:

розгляд питань, які потребують міжгалузевої узгодженої співпраці щодо проведення державної політики з питань сім'ї, гендерної рівності, попередження домашнього насильства та насильства за ознакою статі, в тому числі сексуальних домагань та інших форм сексуального насильства по відношенню до жінок та дівчат, сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, протидії торгівлі людьми та розробки, впровадженню і моніторингу місцевого плану дій на виконання обласного плану дій з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека».

Згідно з новим Положенням про Координаційну раду, формою її роботи є засідання (в тому числі з використанням онлайн-формату), що проводиться у разі потреби, але не рідше 2 разів на рік (раніше було не рідше 1 разу на рік).

З 25 листопада по 10 грудня щорічно проходить Всеукраїнська акція «16 днів проти насильства».

Обласною військовою адміністрацією буде затверджено регіональний план заходів у рамках Всеукраїнської акції, а тому Департаментом соціального захисту населення направлені листи щодо надання пропозицій, які плануються включити до плану заходів.

На сьогодні надійшли відповіді від КЗ «Запорізький обласний центр соціально-психологічної допомоги» Запорізької обласної ради, «Запорізький обласний центр соціальних служб» та ГО «Соціальна взаємодія».

Про Регіональну цільову соціальну програму протидії торгівлі людьми на період до 2025 року в Запорізькій області

СЛУХАЛИ:

Головного спеціаліста відділу з питань соціальної підтримки сімей та моніторингу надання соціальних послуг Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації Шкурко К. М., яка повідомила про те, що Урядом у червні 2023 року була затверджена Державна цільова соціальна програма

протидії торгівлі людьми на період до 2025 року, головною метою якої є удосконалення механізму запобігання торгівлі людьми, підвищення ефективності виявлення осіб, які вчиняють злочини, а також забезпечення захисту прав та надання допомоги постраждалим.

З метою реалізації вказаних заходів на регіональному рівні була розроблена Регіональна цільова соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2025 року, що затверджена розпорядженням голови обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 27.09.2023 № 535.

Завдання і заходи вказаної Програми спрямовані на вдосконалення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, покращення міжвідомчої взаємодії та співпраці суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, забезпечення надійного і швидкого обміну інформацією з метою своєчасного виявлення злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, або запобігання їм.

1. Основними напрямками реалізації Програми в області є:

1) проведення спеціалізованих навчань суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, зокрема державних службовців місцевих держадміністрацій, посадових осіб місцевого самоврядування;

2) проведення інформаційно-просвітницької роботи (інформаційних кампаній, опитувань) із залученням громадських об'єднань, медіа, а також суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, з використанням сучасних каналів комунікації для підвищення рівня усвідомлення проблеми торгівлі людьми, рівня поінформованості населення, сприяння самоідентифікації осіб, які постраждали від торгівлі людьми;

3) проведення освітніх заходів щодо запобігання випадкам торгівлі людьми, включення до програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників спецкурсів з питань запобігання та профілактики торгівлі людьми;

4) надання дієвої допомоги та послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми, з урахуванням їх потреб, у тому числі надання безоплатної правової допомоги, передбаченої Законами України «Про протидію торгівлі людьми», «Про безоплатну правову допомогу», та спеціалізованих послуг, зокрема з надання тимчасового притулку.

Вказаним розпорядженням зобов'язано районні державні адміністрації та рекомендовано виконавчим комітетам сільських, селищних, міських рад розробити відповідні місцеві Програми.

Крім того, усім суб'єктам взаємодії, які беруть участь у виконанні завдань та заходів Програми, необхідно забезпечити виконання завдань та заходів Регіональної програми в межах повноважень, а також надання до Департаменту соціального захисту населення обласної державної адміністрації інформації про стан виконання Програми (щопівроку до 05 січня та до 05 липня, починаючи з 2024 року).

Про Регіональний план дій із виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року

СЛУХАЛИ:

Заступника голови правління громадської організації «Центр розвитку «Жіночий світ»», голову Коаліції «Запоріжжя-1325» Зіновенко О. О., яка наголосила на тому, що резолюція 1325 є однією з найбільш важливих резолюцій Ради Безпеки ООН у сфері політики безпеки. Цей документ наголошує на важливій ролі жінок у запобіганні і врегулюванні конфліктів та в розбудові миру, а також закликає держави-члени забезпечити більш активну участь жінок на всіх рівнях прийняття рішень у національних, регіональних і міжнародних інститутах, у механізмах запобігання, управління та вирішення конфліктів.

У 2020 році Урядом України прийняте рішення про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року.

У Запорізькій області локалізовано Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року, що затверджений розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 06.04.2021 № 223 (зі змінами). Локалізація цього Національного плану дій надважлива на центральному та місцевому рівнях.

З метою посилення спроможності територіальних громад щодо врахування гендерної складової у всіх політичних процесах та сферах життєдіяльності шляхом включення жінок до всіх представницьких органів та комітетів, планується проведення для територіальних громад заходів області (7 та 10 листопада 2023 року) щодо розгляду вказаного Національного плану дій та розроблення місцевих планів.

Голову правління Запорізького благодійного фонду «Єдність за майбутнє» Огородова Т. М., яка акцентувала увагу на гендерно орієнтованому підході при розробці та реалізації бюджетних програм територіальних громад, а також анонсувала семінари і тренінги із цього питання, заплановані на листопад поточного року для територіальних громад.

Спеціаліста проєкту Структури «ООН Жінки України» Калашник А. Є., яка проінформувала присутніх про те, що гендерна політика не обмежується соціальною сферою, а має бути врахована в усіх сферах державного управління. Її успішність залежить від інтеграції гендерних питань у щоденну роботу органів державної влади та місцевого самоврядування.

Крім того, сьогодні радники та радниці фокусуються на врахуванні гендерних аспектів у гуманітарному циклі та у плануванні проєктів і програм післявоєнного відновлення, що потребує забезпечення ресурсами інституту радників із гендерних питань.

Тому Калашник А.Є. порушила питання щодо затвердження кандидатури гендерного(ї) радника(ці) голови облдержадміністрації та призначення радника(ці)

з гендерних питань від Запорізької області для подальшого включення його(її) від Запорізької області до Мережі радників і радниць із гендерних питань, що сприятиме гендерному мейнстрімінгу.

Голову правління Запорізької обласної громадської організації «Об'єднання психологів та психоаналітиків «Взаємодія»» Куратченко І. Є., яка доповіла про реалізацію Програми для кривдників у м. Запоріжжя, яка за результатами оцінки ризиків є комплексом заходів, спрямованих на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до власних вчинків та їхніх наслідків, до виконання батьківських обов'язків, а також на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків.

Водночас, через значну кількість викликів, пов'язаних з насильством, доцільно впроваджувати регіональну та місцеві програми для кривдників, а також розглянути можливість створення робочих груп.

Крім того, Куратченко І.Є. зауважила, що психологи ЗОГО «ОПП «Взаємодія» організовують групові та індивідуальні консультації для фахівців, які працюють з постраждалими від гендерно зумовленого насильства.

Тому долучитися до психологічної підтримки можуть усі бажаючі суб'єкти, що працюють з постраждалими.

ВИРІШИЛИ:

1. У зв'язку з кадровими змінами та з метою сприяння проведенню на регіональному рівні ефективної державної політики з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання насильству та протидії торгівлі людьми, Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації підготувати проект розпорядження голови обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації про внесення змін до складу координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми, затвердженого розпорядженням голови обласної державної адміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 27.06.2023 № 312.

*Строк виконання
до кінця 2023 року*

2. Членам координаційної ради надіслати Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації пропозиції щодо кандидатури радника(ці) з гендерних питань від Запорізької області.

*Строк виконання
до 15 листопада 2023 року*

3. Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації затвердити регіональний план заходів у рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства».

*Строк виконання
до 25 листопада 2023 року*

Рішення підтримане всіма членами координаційної ради.

**Заступник голови
облдержадміністрації,
голова координаційної ради**

Євген МИРОНЕНКО

**Директор Департаменту соціального
захисту населення облдержадміністрації,
секретар координаційної ради**

Марина ПОТАНОВА